

OSTATNÉ BIOTICKÉ ČINITELE V LESOCH SLOVENSKA V ROKU 2021

Andrej Gubka • Marcel Dubec

Gubka, A., Dubec M.: Other biotic pest agents in Slovak forests in 2021. APOL, 2021, vol. 3, no. 3, p. 305–307.

Abstract: In 2021, we recorded 9 953 m³ of wood damaged by other biotic pests. That is the second lowest volume from year 2012. Mostly damaged is eastern part of Slovakia, mostly Košice and surroundings districts. Coniferous stands were more significantly damaged than deciduous. Most frequently damaged coniferous trees were fir trees and from deciduous ash trees.

Key words: other biotic pests; game damages

Vykázaný stav za rok 2020

Z dôvodu ostatných biotických škodlivých činiteľov bolo v roku 2021 zaevidovaných 9 953 m³ spracovanej drevnej hmoty. Od roku 2012, kedy sa začala evidencia vykazovať podľa metodiky vyhlášky 297/2011 Z.z. o lesnej hospodárskej evidencii, sa tak jedná o druhé najnižšie vykázané poškodenie v tejto kategórii. Nižší objem bol evidovaný len v roku 2012. Pozitívom je, že v roku 2021 zaznamenáme už tretí rok kedy postupne klesajú takto vykazované škody.

Významne väčšie škody sú evidované v ihličnatých porastoch (7 336 m³). Najviac bola poškodená jedľa s objemom 3 154 m³ čo je však významne menej ako v predchádzajúcom roku (5 658 m³). Menej poškodený bol smrek (2 342 m³) a borovica (1 762 m³). Z listnatých drevín boli najviac poškodené jasene (1 206 m³) a buky (783 m³). Celkovo bolo takto spracovaných 2 617 m³ listnatých porastov.

Predpokladáme, že do tejto kategórie boli začlenené poškodenia spôsobované lykožrútom bukovým (*Taphrorychus bicolor*) na bukoch a kombináciou podpňovky (*Armillaria spp.*), čiašočky bledej (*Hymenoscyphus fraxineus*) a lykokaza jaseňového (*Hylesinus fraxini*) v jaseňových porastoch. Práve vplyvom podpňovky dochádza k takému poškodeniu koreňov jaseňa, že po vyvrátení stromu ostáva len malý zvyšok koreňovej sústavy. V ihličnatých porastoch to môže mať viacero dôvodov, či už sa jedná o hubové patogény, rôzne druhy hmyzích škodcov alebo aj parazitických rastlín. Celkovo bolo v kategórii iné biotické zaevidovaných 7 707 m³ drevnej hmoty. Významným faktorom sú aj škody zverou s objemom 2 233 m³. Predpokladáme však, že reálne škody spôsobené zverou sú podhodnotené.

Najviac evidovaného spracovaného dreva z dôvodu iných biotických škodlivých činiteľov bolo zaznamenaných na východe Slovenska (Prešovský kraj – 2 615 m³ a Košický kraj – 2 585 m³). Naopak v Nitrianskom kraji boli zaevidované len 2 m³ poškodené inými biotickými činiteľmi. V rámci okresov boli najviac postihnuté okresy Košice – okolie (2 472 m³), Bardejov (1 308 m³) a Myjava (1 296 m³).

Tabuľka 1. Objem vykonanej náhodnej ťažby dreva poškodeného ostatnými biotickými činiteľmi v roku 2020 podľa činiteľov
Table 1. Volume of accidental felling of wood damaged by other biotic factors in 2020 by factors.

Ostatné biotické činitele	Ihličnatá	Listnatá	Spolu
		[m ³]	
Hlodavce	0	13	13
Iné biotické	5 330	2 377	7 707
Obhryz a lúpanie zverou	2 006	227	2 233
Spolu	7 336	2 617	9 953

Tabulka 2. Objem vykonanej náhodnej ťažby dreva poškodeného ostatnými biotickými činiteľmi v roku 2021 podľa rodov drevín

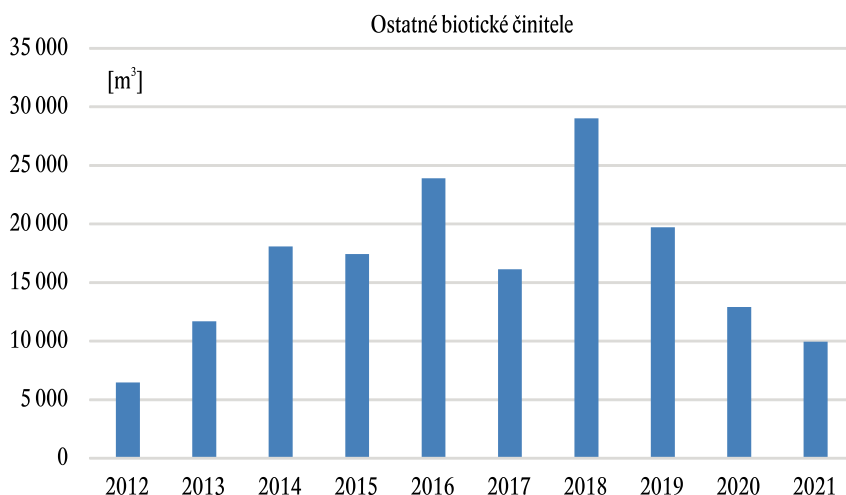
Table 2. Volume of accidental felling of wood damaged by other biotic factors in 2021 by tree genera.

Skupina drevín a rody drevín	Náhodná vykonaná ťažba [m ³]
Listnaté	2 617
Agát	75
Brest	1
Breza	44
Buk	738
Čerešňa	17
Dub	357
Hrab	65
Jaseň	1206
Javor	4
Jelša	24
Lipa	2
Orech	22
Topol	49
Vrba	13
Ihličnaté	7 336
Borovica	1 762
Jedľa	3 154
Smrek	2 342
Smrekovec	78
Spolu	9 953

Tabulka 3. Objem vykonanej náhodnej ťažby dreva poškodeného ostatnými biotickými činiteľmi v roku 2021 podľa krajov

Table 3. Volume of accidental felling of wood damaged by other biotic factors in 2021 by region.

Kraje	Ihličnatá	Listnatá	Spolu
	[m ³]		
Banskobystrický	269	579	848
Bratislavský	3	48	51
Košický	2 067	518	2 585
Nitriansky	0	2	2
Prešovský	2 413	202	2 615
Trenčiansky	1 422	541	1 963
Trnavský	0	676	676
Žilinský	1 162	51	1 213
Spolu	7 336	2 617	9 953

Obrázok 1. Vývoj poškodenia lesných porastov ostatnými biotickými činiteľmi

Figure 1. Development of damage in forest stands by other biotic pests.

Prognóza vývoja ostatných biotických činiteľov

Rok 2021 nám priniesol druhý najnižší objem drevnej hmoty spracovanej z dôvodu iných biotických škodlivých činiteľov. Menší objem bol len v prvom roku evidencie podľa súčasnej legislatívy a to v roku 2012. Táto kategória je do značnej miery ovplyvnená znalosťami o škodcoch v lesníckej praxi, och-

tou škody presnejšie vykazovať a tiež ochotou priznávať škody spôsobené raticovou zverou. Vzhľadom na predchádzajúci vývoj neočakávame v roku 2022 významný nárast objemu spracovaného dreva evidovaného v tejto kategórii.

Tabuľka 4. Objem vykonanej náhodnej ťažby dreva poškodeného ostatnými biotickými činiteľmi v roku 2021 podľa okresov
Table 4. Volume of accidental felling of wood damaged by other biotic factors in 2021 by districts

Okresy	Ihličnatá	Listnatá	Spolu
	[m ³]		
Košice-okolie	2 039	433	2 472
Bardejov	1 308	0	1 308
Myjava	1 293	3	1 296
Trnava	0	676	676
Liptovský Mikuláš	665	7	672
Žiar nad Hronom	157	326	483
Humenné	468	0	468
Bánovce nad Bebravou	87	219	306
Bytča	220	1	221
Kežmarok	206	2	208
Zvolen	72	135	207
Prešov	126	80	206
Prievidza	3	177	180
Partizánske	32	142	174
Kysucké Nové Mesto	162	0	162
Stará Lubovňa	134	0	134
Svidník	68	34	102
Sabinov	82	0	82
Banská Bystrica	0	77	77
Trebišov	0	74	74
Martin	60	7	67
Vranov nad Topľou	0	55	55
Tvrdošín	40	1	41
Poltár	40	0	40
Banská Štiavnica	0	36	36
Bratislava	0	26	26
Poprad	0	26	26
Malacky	3	22	25
Sobrance	22	0	22
Turčianske Teplice	0	21	21
Rožňava	6	11	17
Stropkov	11	5	16
Čadca	15	0	15
Námestovo	0	14	14
Levoča	10	0	10
Považská Bystrica	7	0	7
Lučenec	0	5	5
Levice	0	2	2
Spolu	7 336	2 617	9 953

Podakovanie: Práca vznikla vďaka finančnej podpore v rámci projektov APVV-19-0116, APVV-19-0119 a APVV-21-0131 financovaných agentúrou APVV a projektu „PROMOLES“ – projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301). Práca ďalej vznikla vďaka finančnej podpore z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) pre projekt č. 313011X531 „Rozvoj biologicky a biotechnicky orientovaných systémov ochrany lesov pred domácimi a nepôvodnými (inváznymi) organizmami“. Táto práca vznikla vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: Centrum excelentnosti lesnícko-drevárskeho komplexu LignoSilva; (kód ITMS: 313011S735), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a pre projekt Výskum a vývoj bezkontaktných metód pre získavanie geopriestorových údajov za účelom monitoringu lesa pre zefektívnenie manažmentu lesa a zvýšenie ochrany lesov (FOMON) č. p. 313011V465.

Adresa:

Ing. Andrej Gubka, PhD., Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Lesnícka ochrannárska služba, Lesnícka 11, SK – 969 01 Banská Štiavnica, e-mail: andrej.gubka@nlcsk.org